

Utbildnings- och kulturförvaltningen
Sekreterare

Förskolans tillsynsansvar

Riktlinjer

Ett häfte med praktisk information
för medarbetare vid Markaryds kommuns barnomsorg

Antaget av utbildnings- och kulturnämnden 2015-06-17, § 63

Innehållsförteckning

Förskolans tillsynsansvar	3
Vad säger statens offentliga utredning Fri att leka och lära, - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan? (SOU 2013:26)?	3
Ny bestämmelse om ett målinriktat arbete för barns säkerhet i förskolan	3
Olyckor och tillbud.....	3
Vårdnadshavarens ansvar	4
Förskolans ansvar	4
Information till personal.....	4
Information till vårdnadshavare vid aktiviteter utöver ordinarie verksamhet.....	5
Transporter	5
Bad	5
Inför aktiviteten	5
Vid kränkande behandling	5
Olycksfall och försäkringsfrågor.....	6
Andra situationer	6
Skyldighet att anmäla sin oro	6
Hämtning av annan än vårdnadshavaren.....	6
När barn inte hämtas från förskolan	7
Om drog- eller alkoholpåverkade vårdnadshavare hämtar	7
Checklista för aktivitet utanför enheten Bilaga 1	8
Riskbedömning Bilaga 2	10

Förskolans tillsynsansvar

Med tillsynsansvar menas ansvar för barn, elev eller ungdom.

Syftet är att förskolan ska förebygga så att barn inte skadas på grund av olycka, och heller inte utsätter sig själv eller andra för skada.

Tillsynsansvar förutsätter att personal rent fysiskt finns i närheten – inom syn och hörhåll – så att man kan ingripa och försöka avvärja en oönskad händelse.

Tillsynsansvaret är kopplat till barnens/ungdomarnas ålder och avtar med stigande ålder. Tillsynsansvar gäller för barn och ungdom upp till 18 års ålder.

Förskolechefen har det övergripande ansvaret och ska se till att personal vet vad som gäller i ansvarsfrågor.

Vad säger statens offentliga utredning Fri att leka och lära, - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan? (SOU 2013:26)?

Målen för förskolan slås fast i skollagen (2010:800) och i läroplanen för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010). Av skollagen framgår att barnets bästa enligt FN:s barnkonvention ska vara utgångspunkten för all utbildning. Detta gäller även förskolan. Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskap och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling samt en livslång lust att lära.

Förskolan ska erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Det ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Däremot finns ingen bestämmelse i lagen som direkt tar sikte på säkerheten för barn i förskolan.

Ny bestämmelse om ett målinriktat arbete för barns säkerhet i förskolan

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse förs in i skollagen som anger att varje huvudman ska bedriva ett målinriktat arbete för barnens säkerhet i förskolan. Utredningen föreslår också att förslaget om ett målinriktat arbete för barnens säkerhet kompletteras med ett krav på att systematiska och kontinuerliga åtgärder ska vidtas för att förebygga och förhindra olyckor och tillbud i utbildningen. Detta förtydligar att det målinriktade arbetet måste utmynna i åtgärder för att förbättra säkerheten.

Bestämmelserna ska ses som en del av förskolans kvalitetsarbete och omfattas därför av kravet på dokumentation. Syftet med förslaget är att tydliggöra huvudmannens ansvar och förbättra Skolinspektionens och kommuners möjligheter att utöva tillsyn över förskolornas arbete med säkerhet och därmed förebygga och förhindra olyckor och tillbud.

Olyckor och tillbud

Olycka definieras i det här sammanhanget som en skadehändelse som innebär att personalen bedömer att barnet behöver lämna förskolan och att vårdnadshavaren behöver ta över ansvaret för barnet. Skadehändelser som innebär att barn bara behöver en stunds

vila eller tröst och därefter kan fortsätta att delta i verksamheten omfattas inte. Personalen behöver inte göra en bedömning av om barnet behöver uppsöka vård annat än i akut nödsituation. Det är vårdnadshavarens ansvar att se till att barnet tas om hand på bästa sätt efter att det lämnat förskolan.

Ett tillbud innebär, enligt utredningens mening, en risk för olycka. Risken ska vara konkret och påtaglig. Vid ett tillbud är inslaget av subjektiv bedömning större än vid en olycka, men ett tillbud bör innebära att personal reagerar och konstaterar att det inträffade kunde ha medfört att ett barn hade skadats.

Utredningen föreslår att ett nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan införs.

Vårdnadshavarens ansvar

Vårdnadshavaren ansvarar för den tid som barnet inte är i förskolan.

Det gäller då bl.a. följande tillfällen:

- färd till och från förskolan
- lek på förskolans område vid hämtning och lämning
- under familjekvällar

Är barngrupp och personal inbjudna till vårdnadshavare tar personalen ansvar för alla barn utom vårdnadshavarens eget barn. Den inbjudande familjen ansvarar för sin egendom och eventuell skada på denna.

Föräldraansvaret innebär också att lämna nödvändig information till förskolan om barns behov. Exempelvis ska personalen veta vem som får hämta barnet, medicinering och allergier.

Förskolans ansvar

Personalen ansvarar för barnen från att de kommer till lokalerna tills dess att de går hem. Detsamma gäller vid aktivitet på annan plats än i egna lokaler.

Vid ankomst och hemgång ska personalen kontaktas av vårdnadshavaren.

Vid all verksamhet, såväl inne på enheten som utanför, ska det finnas tillräckligt många vuxna för att säkerställa tillsynen. Beroende på plats, aktivitet, åldersgrupp och mognad kan antalet vuxna variera.

Om vårdnadshavare är med på någon aktivitet varken kan eller får hen ta över personalens ansvar under schemalagd tid.

Olika former av praktikanter, lärarstuderande osv. ska informeras om tillsynsansvaret, men kan inte heller ta över personalens ansvar.

Vikarier ska informeras om tillsynsansvaret.

Lekredskap och liknande ska vara i sådant skick att barn inte kan skada sig. Är utrustningen skadad ska den vara tydligt avspärrad och skyltad.

Lokaler, utrustning och material får inte uppvisa brister som kan leda till olyckshändelser eller personskador på annat sätt.

Information till personal

Information gällande "Förskolans tillsynsansvar" ska ges till all befintlig personal och till nyanställda vid anställningsintroduktion, samt vikarier och praktikanter.

Information till vårdnadshavare vid aktiviteter utöver ordinarie verksamhet

- Informera skriftligen vårdnadshavare i god tid om aktivitet, plats, färd sätt, klädsel, särskild utrustning och eventuella restriktioner m.m.
- Begär eventuella tillstånd och information om barns individuella behov och begränsningar ex specialkost/allergier och vårdnadshavares kontaktuppgifter.
- Dokumentera riskanalys.

Transporter

Kommunen har ansvar för färd till och från aktivitet utanför enheten endast vid gemensam och av enheten organiserad transport oavsett på vilket sätt den genomförs.

Transport med personal eller föräldrars fordon ska inte förekomma.

Bad

- Vid all badverksamhet ska det finnas tillräckligt många vuxna för att säkerställa tillsynen.
- Medföljande vuxna ska vara simkunniga.
- Minst en vuxen ska också vara livräddningskunnig om det inte finns badpersonal på plats.
- Endast välkända badplatser ska användas och anslag och skyltar gås igenom vid badtillfället.
- De vuxna uppehåller sig i anslutning till de badande för att snabbt kunna ingripa med livräddande insatser vid behov.
- Fritt badande vid utomhusbad får inte förekomma.
- Vid avbrott i badet för t ex förtäring gör alla detta samtidigt.

Inför aktiviteten

Vid aktiviteter på annan plats ska barnen, i sin utrustning ha en lapp med namn, enhetens namn och telefonnummer, hemadress och hemtelefonnummer.

I övrig medtas/ används:

- mobiltelefon och listor med kontaktuppgifter till vårdnadshavare
- förbandslåda (utöver förbandsartiklar rekommenderas skyddshandskar och mask för mun-mot-munmetoden)
- neonreflexvästar

Planera möjligheterna till att få hjälp vid ett olycksfall dels i förväg, dels på plats; finns vårdcentral i närheten? Finns tillgång till bil för transport till vårdcentral eller sjukhus? Finns telefon i händelse att sändnings- och mottagningsförhållanden för mobiltelefon är dåliga?

Samtliga enheter ska ha en krisplan.

Uttalande till massmedia ska ske enligt direktiv i krisplanen.

Vid kränkande behandling

Samtliga förskolor har en plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Olycksfall och försäkringsfrågor

Alla barn och ungdomar upp till 20 år och folkbokförda i Markaryds kommun är **olycksfallsförsäkrade** dygnet runt. Bland annat lämnar försäkringen ersättning för resekostnader i samband med vård och behandling.

Kommunens allmänna **ansvarsförsäkring** omfattar, förutom anställda, även barn och ungdomar. Denna träder in vid vårdslöshet eller försummelse. Om försäkringen ska träda in så ska kommunens anses vållande genom att personal inte haft tillräcklig tillsyn.

Vill du veta mer om kommunens försäkringar kan du gå in på kommunens hemsida www.markaryd.se under fliken "Skola/Barnomsorg/Olycksfallsförsäkring". Det går också att ringa till kommunens försäkringsansvarige på 0433-720 00.

Andra situationer

Skyldighet att anmäla sin oro

Den som arbetar som vårdgivare i offentligt eller privat driven vård och i sitt yrke kommer i kontakt med barn eller unga ska genast anmäla till socialtjänsten om hen misstänker att ett barn eller ung person far illa eller riskerar att fara illa. Den som har anmälningsskyldighet kan inte vara anonym. Anmälan görs till socialtjänsten i den kommun där barnet bor.

Anmälningsskyldigheten är absolut och kan inte delegeras till någon annan. Man anmäler sin oro eller misstanke om att ett barn kan fara illa och behöver inte ha bevis för att det är så. En sådan misstanke kan gälla allt från vanvård och vuxnas oförmåga till att ett barn bevittnar eller blir utsatt för våld eller andra övergrepp.

Socialstyrelsen rekommenderar att den som är anmälningsskyldig gör anmälan skriftligt om inte situationen är akut. En akut anmälan per telefon bör senare kompletteras skriftligt.

I socialtjänstlagen finns också, utöver anmälningsskyldigheten för personal, en uppmaning till allmänheten att anmäla misstanke om att ett barn far illa till socialnämnden.

Hämtning av annan än vårdnadshavaren

Ska annan person än vårdnadshavaren hämta barnet är det viktigt att detta tydligt har överenskommits med vårdnadshavaren. Vårdnadshavarna ska därför i samband med inskolning fylla i uppgifter om vilka, förutom vårdnadshavarna själva, som barnet får hämtas av. Den som ska hämta ska vara känd av personalen eller kunna styrka att han/hon är rätt person.

I enstaka fall kan det vara svårt att veta om den som kommer till förskolan för att hämta barnet är vårdnadshavaren eller den som vårdnadshavaren godkänt.

Vid osäkerhet:

1. Ring till vårdnadshavare eller den/de som uppgetts som kontaktperson och försäkra dig om att det är rätt person som hämtar.
2. Använd de blanketter för personuppgifter som förskolan upprättat för varje barn med uppgifter om och bilder på vårdnadshavare samt den som vårdnadshavaren godkänt att få hämta barnet.

När barn inte hämtas från förskolan

Om något barn inte hämtas som planerats ska du:

1. Ringa till vårdnadshavaren, eller någon annan som vårdnadshavaren tidigare uppgivit som kontaktperson. Information och kontaktuppgifter ska finnas på arbetsplatsen, tillgänglig för ordinarie samt vikarierande personal.
  2. Om du inte får kontakt med vårdnadshavare eller annan anhörig, kontakta din förskolechef. Efter samtal med denne kontaktas socialjourens jourhavande socialsekreterare via polisen (telefon (0)112). Kom överens med socialsekreteraren om vad som ska ske med barnet.
- OBS! Ta inte barnet hem till dig på eget initiativ.

Om drog- eller alkoholpåverkade vårdnadshavare hämtar

1. Bedömer du att vårdnadshavaren är så påverkad att hen inte kan ta ansvar för barnet, för en dialog med vårdnadshavaren för att höra om det finns någon närstående som kan kontaktas.
2. Finns inte någon närstående som vårdnadshavaren kan eller vill uppge, ta kontakt med din förskolechef. Tag kontakt med polisen, som kopplar dig vidare till social-tjänstens jourhavande socialsekreterare.
3. Om någon drog- eller alkoholpåverkad person kör bil till eller från förskolan, ska du kontakta polisen.

Checklista för aktivitet utanför enheten

Bilaga 1

Aktivitet:

Plats:

Datum: _____ Tid: Från kl _____ till kl _____

Antal barn: _____ (namnlista bifogas)

Ansvarig (namn):

Medföljande personal/andra vuxna (namn):

Speciell utrustning:

Särskilda regler:

Arbets-/uppgiftsfördelning:

Att tänka på speciellt:

Checklista:

Förbandslåda	
Barnlista med telefonnummer, medtages	
Barnlista med telefonnummer, att lämna kvar på förskolan	
Meddelande till hemmet	
Väderrapport	
Eventuella mediciner	
Specialkost	
Reflexvästar	
Mobiltelefon	
Annat	

Checklistan upprättad den / 20__ av _____

_____
Underskrift och namnförtydligande

Tagit del och godkänt den /

_____
Underskrift av enhetschef/arbetslagsledare/annan arbetsledare

Riskbedömning

Bilaga 2

Datum	
Enhet	
Aktivitet	

RESULTAT AV RISKBEDÖMNING			HANDLINGSPLAN			
Riskkällor och risker	Allvarlig risk	Annan risk	Åtgärder	Ansvarig	Klart när	Uppföljning/kontroll